

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 10. novembra 1937

Cena posamezni številki din 1'50

Za uveljavljenje dobre gospodarske politike

Vsi želimo, da bi se že enkrat tudi pri nas začela uveljavljati dobra gospodarska politika in da bi vzgledi drugih držav na vse zadnje padli tudi pri nas na rodovitna tla. Toda naj bo ta želja še tako splošna, zaradi tega se le še ne bo začela tudi uresničevati in se ne bo uresničila, dokler ne bo tu organizacije, ki bo skrbel za njeno uveljavljanje. Že celo pa se ni treba v tem oziru vdajati nobenim iluzijam pri nas, kjer vedno bolj raste moč birokracije, ki nima za dobro gospodarsko politiko prav nobenega smisla. Nasprotno so za birokracijo čisto druge stvari važne, kakor pa jih zahteva dobro gospodarstvo, ker glavno ji je to, da se obdrži in da čimbolj izkoristi svoj privilegirani položaj. Zato so tudi napačni vsi apeli na našo upravo, da že vendar enkrat omogoči dobro gospodarsko politiko. Treba samo pogledati na popolno brezuspešnost teh apelov, pa je tudi že vidna njih napačnost.

Zato ni drugega izhoda, kakor da gospodarski ljudje sami začno skrbeti za izvajanje dobre gospodarske politike. Gospodarski ljudje so na takšni politiki najbolj zainteresirani, saj so oni tisti, ki morajo prenašati vse napake slabe gospodarske politike. Da pa morejo gospodarski ljudje ta svoj cilj doseči, ni drugega sredstva, kakor da sežejo v javno življenje in da se v njem uveljavijo. Ne zaradi mandatov ali dnevnice, tudi ne zaradi kakšnega bolehnega častihleplja, temveč samo iz tega praktičnega razloga, da bodo mogli vplivati, da se bo povsod začela izvajati dobra gospodarska politika.

Pri tem gospodarskim krogom ni prav nič treba, da bi se vmešavali v razna dnevna in strankarska vprašanja, temveč je njihov cilj samo eden, da pri vsaki priliki branijo pravilne in zdrave gospodarske interese. V ta namen pa je seveda predvsem potrebno, da se krepko organizirajo in da bodo njih organizacije uživale ne le velik ugled v javnosti, temveč tudi razpolagale s potrebnimi sredstvi. Vsa javnost bi se potem zavedala moči teh organizacij in potem bi se tudi ozirala na zahteve organizacije. Organizacija s svoje strani pa bi podpirala vse tiste, ki izvajajo dobro gospodarsko politiko.

Seveda pa bi morali gospodarski ljudje svoje zahteve javnosti tudi dobro razložiti. Zato bi morala biti njih dolžnost, da si ustvarijo ali vpliven lasten tisk ali pa dosežejo pri drugih listih tako močan vpliv, da morejo vedno razložiti svoje stališče. Dogodki po impozantnem nastopu trgovstva proti veleblagovnicam so dokazali, da bi moglo že trgovstvo v tem pogledu doseči izredno veliko. Nič ne pretiravamo, če rečemo, da bi združeni trgovci, obrtniki in industriarci mogli tudi v celoti doseči preje omenjeni cilj. Materialna sredstva gospodarskih ljudi so velika, samo od njih samih in njih zavednosti je odvisno, če bodo tudi materialna sredstva njih organizacij dovolj velika.

Trdno se morajo gospodarski ljudje zavedati, da se niti dobra

gospodarska politika, pa čeprav je še tako nujna, ne bo začela sama od sebe, temveč morajo za njo poskrbeti oni, ki so na njej najbolj zainteresirani. Ne samo od politikov, temveč še v mnogo večji meri od gospodarskih ljudi samih je odvisno, če se bo tudi pri nas delalo po pravih gospodarskih načelih. Gospodarski ljudje morajo zbrati

svoje sile, delati složno in odločno za skupni cilj in potem se ne bo več dogajalo, da bi se še izdajali zakoni in uredbe ne samo brez njih, temveč celo naravnost protijim. Sila, ki v gospodarskih stanojih ne sme ostati še naprej neizkoriščena, temveč se mora pokazati tudi v javnosti. Ne sme se

dogajati več, da ima v našem javnem življenju glas vsak, a da ostajajo brez besede tisti gospodarski ljudje, ki nosijo glavna davčna bremena in ki dajejo zaslužka desetimam, pa tudi stotinam ljudi. Bolj morajo gošpodarski ljudje ceniti sebe in svoje delo. Potem tudi zahteva po dobri gospodarski politiki ne bo le neizvedljiva želja.

še to. Silno nevarno in usodno bi bilo, če bi se slovensko trgovstvo postavilo na to stališče, da se njega veleblagovnice ne tičejo, samo da se ne ustanove v Ljubljani. Kakor hitro se posreči ustanovitev tuje veleblagovnice v drugem mestu, moremo že tudi dobiti veleblagovnico v Ljubljani in tudi v Mariboru in drugih krajih. Če odloča danes o veleblagovnicah v Ljubljani ban, nihče ne ve, kaj bo določala uredba po 1. januarju 1939. In kje imamo jamstvo, da se bo mogel ban upreti naročilom iz Beograda. Saj vendar banovinske samouprave še nimamo.

Zato je bilo edino pravilno stališče, ki ga je zavzelo slovensko trgovstvo. Veleblagovnice, zlasti one s tujim kapitalom so resna nevarnost za domačo trgovino in za naše domače gospodarstvo. Zato je proti njim umesten samo odločen boj, zato v tem vprašanju trgovstvo nikdar in nikoli ne sme popustiti.

Slovensko trgovstvo kliče še naprej v boj proti tujim veleblagovnicam!

Turistična konferenca balkanske zveze

V Beogradu so se sestali zastopniki nacionalnih sekcij stalnega turističnega odbora gospodarskega sveta Balkanske zveze. Razpravljali so o važnih vprašanjih glede zboljšanja turističnega prometa med balkanskimi državami. Zlasti se naj bi povečala medsebojna propaganda v tujini, sklenila naj bi se med vsemi balkanskimi državami posebna turistična pogodba, s katero bi si države dovolile posebne devizne in transferne olajšave, odpravil naj bi se nadalje vizum, znižale naj bi se takse ter dovolile tudi razne prometne olajšave.

Potrošnja mesa v Italiji pada

Dočim se potroši v Angliji 60, v Franciji 40 do 50 kg govejega mesa na glavo prebivalca, se ne potroši v Italiji niti 20 kg. V zadnjem času pa je v Italiji potrošnja mesa še nadalje nazadovala ter je znašala v letih 1926. do 1930. 18,8 kg, od leta 1930. do 1936. pa samo 16,1 kg. Istočasno pa je nazadoval tudi konsum masti, svinjskega mesa, masla, mleka in sira, pri tem pa je le nezadovoljivo narasla potrošnja ribe, in sicer od 5,1 na 5,6 kg na glavo prebivalca. Konsum je nazadoval vzporedno z dvigom cen, kar dokazuje, da se Italijani ne branijo mesa iz nekih vegetarijanskih razlogov, temveč samo zato, ker jim je postalo meso predrago. Ljudje si ne morejo mesa več privoščiti. Istočasno pa se Italija trudi, da bi dosegla glede mesa popolno avtarkijo. Pri tako velikem padanju konsuma se ji bo tudi najbrže kmalu posrečilo. Danes mora uvoziti Italija samo še 8% za konsum potrebne mesa. Celotna potrošnja mesa v Italiji se ceni na 1.250.000 govedi ter mora Italija uvoziti le še 100.000 glav goveje živine. Od teh 100.000 je določenih 75.000 na Madžarsko, 25.000 glav pa naj dajo vse druge države, zlasti Jugoslavija, Romunija, Bolgarska, Poljska in Danska. Glavni uvozni trg za živino je Reka, ki je danes poleg Milana največji živinski trg Italije. Ker cene goveje živine v Italiji še vedno rastejo, je pričakovati, da bo konsum goveje živine še bolj nazadoval.

Širite »Trgovski list«!

Vprašanje samoupravnih financ

S trošarinami se ne smejo postavljati v državi carinski zidovi

Že leta se bore gospodarski krogi za ureditev samoupravnih financ in za odpravo kaosa, ki vlada na tem polju. Ker ni nobenega zakonitega predpisa, ki bi določal načela, po katerih bi se morale samouprave ravnati pri določanju svojih dohodkov, more vsaka samouprava skoraj čisto poljubno določati svoje davščine. Pri tem se samouprave posebno radi poslužujejo trošarin, ki pa jih nalagajo iz najbolj ozkih lokalnih ozirov. Dostikrat pa imajo te trošarine tudi direktno namen, da onemogočijo konkurenco izdelkov iz drugih mest z izdelki, ki so izdelani na teritoriju občine. Finančni ministere je že dvakrat izdal navodila na občine, kako morajo urediti svoje finance, toda učinka ta navodila niso imela, ker se občine po njih ne ravnaajo, na drugi strani pa tudi ni nobenega zakonskega določila, ki bi sililo občine, da se po teh navodilih ravnaajo. Pooblastila, ki jih ima vlada po finančnem zakonu za ureditev tega vprašanja že dve leti, pa vlada še danes ni izkoristila, da še vedno čakamo na uredbo, ki bi z zakonsko močjo uredila to pereče vprašanje.

Zato je sedaj centrala industrijskih korporacij naslovila na vse resorne ministre novo spomenico o nujni ureditvi finansiranja samoupravnih financ. Iz njene spomenice navajamo naslednja markantna mesta:

Naš notranji trg je zaradi nesistematičnega in napačnega finansiranja samouprav popolnoma dezorganiziran. Namesto urejenega vsedravnega trga imamo nešteto malih lokalnih trgov, ki so ločeni med seboj po notranje-carinskih barierah. Te ovirajo vsak pravi razvoj notranje trgovine ter občutno podražujejo blago na škodo potrošnikov.

Množi se število občin, ki zaradi zaščite svoje lokalne delavnosti preprečujejo uvoz izdelkov iz drugih krajev z visokimi uvozninami ter trošarinami. Vedno večje je število samouprav, ki hočejo od industrij na svojem ozemlju dobiti vedno večje dohodke. Pri tem se ne zadovoljujejo samo z občinskimi dokladami in drugimi rednimi dohodki, temveč uvajajo tudi davščine na surovine, na pogonska sredstva ter z raznimi manipulacijskimi stroški povečujejo te davščine. Mnoga industrijska podjetja so bila pod pritiskom teh samoupravnih bremen že prisiljena, da izbirajo med dvema alternativama: ali zapro svoja podjetja ali pa priznajo občini soudeležbo na dobičku in prometu podjetja v obliki posebne pogodbe.

Vse te notranje carinske bariere ne ovirajo le notranje trgovine, temveč ovirajo tudi izvoz. Znano

je, da zahteva moderno gospodarstvo čim večje trge in da zlasti industrija računa na velika tržišča. Dostikrat ji niti domača ne zadoštujejo. Brez zadostno velikih tržišč ne more industrija zaposliti mnogo ljudi in prav tako tudi ne nuditi potrošnikom izdelke po nizki ceni.

Dostikrat se govori o nerazmerju cen med industrijskimi izdelki in kmetijskimi pridelki. Pri tem pa se pozablja, da gre velik del cene za industrijske izdelke na račun številnih državnih, banovinskih in občinskih posrednih in neposrednih davščin, ker je industrija v vedno večji meri oni instrument, ki naj daje državi in samoupravam vedno večje dohodke.

Toda če hočejo država in samouprave imeti od industrije vedno večje dohodke, potem morajo dati industriji tudi možnost, da te večje dohodke zasluži. Prvi pogoj pri tem pa je, da se ustvari edinstvo notranjega trga.

Brez dvoma je, da so samoupravne davščine pri nas previsoke, toda še mnogo večje zlo je v tem, ker so čisto neurejene. Če bi

Spoznanje prodira „Slovenec“ proti veleblagovnici v Ljubljani

V gospodarskem delu je objavil »Slovenec« članek o veleblagovnicah, ki ga je napisal ljubljanski trgovec. Čeprav se članek ne ujemava v vsem z našim mišljenjem, smo ga vendar iskreno vesel, ker dokazuje, da spoznanje prodira in da uvidevajo škodljivost veleblagovnic sedaj tudi tisti, ki preje za argumente trgovstva niso bili dostopni.

Članek navaja predvsem, da so veleblagovnice, kakor se pojavljajo sedaj v Beogradu, drugačne od onih, kakršne smo poznali prej. Sedaj nimamo opravka z veleblagovnicami, ki bi prodajale isto blago ko vse druge trgovine in po enakih cenah. Tudi so začele te nove veleblagovnice z metodami, ki jih doslej nismo bili vajeni. Upoštevati je treba tudi to, da je v te veleblagovnice vložen ogromen kapital, ki omogoča znatne razlike v cenah. Veleblagovnice takšne vrste so res nevarne trgovcu, zlasti pa malemu trgovcu.

Članek nato priznava, da bi po novi uredbi tudi pri nas mogli dobiti v določenem času veleblagovnice, proti katerim se trgovstvo že danes bori. Pri tem pa so razmere pri nas bistveno drugačne ko v Beogradu. Tako se v Beogradu ne plačujejo nobene banovinske doklade, tudi občinska doklada je manjša ko v Ljubljani, a tudi sicer

samouprave obremenile samo blago, ki se na njih ozemlju troši in če pri tem ne bi delale nobene razlike, če izvira to blago iz njih občine ali iz druge občine in če ne bi obremenjevale surovine in pogonski material in če bi bile končno vse te davščine zmerne, potem bi jih industrija še mogla nekako prenašati. Pri sedanjem neredu pa trpita industrija in trgovina mnogo preveč in s temi davščinami se že ustavlja produktivna sposobnost krajev.

Zato je nujno potrebno, da se že enkrat izda zakon o finansiranju samouprav, da se natančno določi, kateri finančni viri so samoupravam na razpolago in kateri ne. Seveda pa je tudi potrebno, da se določijo dolžnosti države do samouprav, ne da bi smela država nalagati samoupravam vedno nove naloge, a jim ne dala tudi v ta namen potrebnih sredstev.

Vlada naj zato izkoristi pooblastilo, ki ga ji daje finančni zakon, da bo že enkrat konec kaosu, ki vlada glede samoupravnih financ. Kitajski zidovi v državi naj že enkrat padejo!

je davčno breme v Ljubljani večje. Veleblagovnica, ki ima sedež v Beogradu, podružnico pa v Ljubljani, bi za svojo podružnico plačevala mnogo manj davka kakor ga pa plačuje samostojen trgovec. Nikakor ni v interesu države, če mali trgovci ne bi mogli vzdržati konkurence z velikim, posebno pa s tujim velekapitalom. Gospodarska politika mora zato gledati na to, da vzdrži zlasti srednji stan na primerni višini.

Ne gre le za konsumente, temveč tudi za številni trgovski stan v državi.

Hvale vredno je, da je prepustila nova uredba banom odločitev glede veleblagovnic v mestih nad 50.000 prebivalcev. Zato apelira članek na odločujoče, da ne dovolijo tujemu kapitalu ustanovitev veleblagovnic v Ljubljani, zlasti še, ker se v ljubljanski trgovini pojavlja itak vedno več tujcev.

Kakor rečeno, smo članka izredno vesel, ker pomeni veliko zadoščenje za ljubljansko trgovstvo. Vendar pa nas samo ta izvajanja ne morejo popolnoma zadovoljiti, ker pričakujemo, da bo trgovstvo dobilo zadoščenje tudi za očitek, kakor da bi iz nekih političnih špekulacij vodilo boj proti veleblagovnicam. Ta krivica se mora popraviti!

Končno pa moramo pripomniti

Manj birokratizma

Upravičene zahteve lesnih interesentov

Clani stalne delegacije lesnega gospodarstva Jugoslavije so imeli v Beogradu sestanek, na katerem so razpravljali o vseh važnejših vprašanjih svoje stroke.

Zlasti so razpravljali o nujni potrebi revizije pravilnika o poslovanju strokovnega odbora za les pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine.

Pravilnik je sedaj takšen, da se lesni gospodarski krogi z vso pravico boje, da bi postal ta pravilnik sredstvo za uvajanje državnega intervencionizma v lesni trgovini in lesnem izvozu. Zlasti je nevarnost, da bi se strokovni lesni odbor pri Zavodu mogel lepega dne spremeniti v urad, ki bi delil izvozne kontingente za les. Kako bi se potem godilo lesnim izvoznikom, nam dokazuje več ko dovolj jasno urad za izvoz živine. Kdor nima dobrih zvez, ta sploh ne more danes izvažati, ker ne dobi kontingentov. Sploh pa se mora to že enkrat nehati, da bi se v Beogradu mešali že v čisto vsak posel s tujino. Zlasti še, ko do danes še v prav nobeni stroki niso dokazali, da so za takšne posle sposobni.

Lesni gospodarski krogi zato zahtevajo, da se strokovni lesni odbor temeljito reformira. Zlasti je treba grajati, da ni v tem odboru skoraj nobenih zastopnikov lesnega gospodarstva, temveč odločajo v njem le uradniki. Ti bi smeli biti v odboru le referenti, ne pa tisti, ki odločajo. Glavna beseda pa bi morala pripasti lesnim trgovcem in industrialcem. Absolutno ne gre, da posega birokracija v vedno nova gospodarska področja in da si lasti moč, ki ji nikakor ne pripada in ki ji tudi ne sme pripadati. Kajti birokracija ima samo to nalogo, da služi gospodarstvu, ne pa, da mu dikтира. To bi se reklo že vse postaviti na glavo, če bi se dopustila ta diktatura birokracije. Čudimo se le našim politikom, da tako mirno gledajo, ko jim jemlje birokracija pozicijo za pozicijo. Boj proti birokraciji je treba že enkrat začeti, ker ne more biti govora o gospodarskem zboljšanju, dokler si bo birokracija domišljala, da sme vse naše gospodarstvo ovirati s svojimi eksperimenti ter nepremišljenimi samolastnostmi.

Stalna lesna delegacija je nadalje razpravljala tudi o nameravanem zvišanju železniških tarif ter konstatirala, da bi to zvišanje silno škodovalo lesnemu gospodarstvu. V tem smislu je lesna delegacija tudi intervenirala pri prometnem ministru dr. Spahu.

75 letnica zagrebske plinarne

Zagrebska plinarna je praznovala v nedeljo svojo 75letnico. Prvotno je bila last nemške družbe ter je prešla v last zagrebske občine šele l. 1910. Ko je bila ustanovljena, je izdelovala plin iz hrastovega lesa, šele pozneje ga je začela izdelovati iz premoga. Seveda pa je tudi proizvodnja od nje ustanovitve stalno napredovala. V začetku je bila njena maksimalna kapaciteta 1500 kub. metrov dnevno, lani pa je plinarna prodala že 7 in pol milijona kub. metrov ter je daleko največja plinarna Jugoslavije. Kako silno je napredovala zagrebska plinarna, se vidi tudi iz velikega dviga postranskih predmetov, ki jih proizvaja plinarna. Tako je lani prodala okoli 1900 vagonov koksa, približno 120 vagonov katrana (še l. 1934. samo 35 vagonov), 12 vagonov amonijaka in 6 vagonov rafiniranega motorbencola. Dolžina plinskega omrežja presega že 100 km. Številnim čestitkam, ki jih je prejela plinarna ob svojem pomembnem jubileju, pridružujemo tudi svoje.

Vprašanje delovnega časa

Anketa gospodarskih in delavskih zbornic v Zagrebu

Na pobudo delavskih organizacij je sklical minister za socialno politiko Cvetković za v ponedeljek v Zagreb anketo vseh delodajalških in delavskih zbornic v državi. Anketa je bila v posvetovalnici zagrebske trgovsko-industrijske zbornice ter je bila zelo dobro obiskana, da je bila dvorana čisto polna. Anketo je vodil sam minister Cvetković. Na anketi so bile zastopane vse zbornice v državi, nadalje trgovinsko ministrstvo po načelniku dr. Krpanu, vojno ministrstvo, Suzor po gen. ravnatelju dr. Matjašiču ter posebno številno socialno ministrstvo. Slovensko delegacijo so tvorili: za Zbornico za TOI predsednik trgovinskega odseka Albin Smerkolj, predsednik obrtnega odseka Ogrin, predsednik gostinskega odseka Ciril Majcen in tajnik zbornice dr. Pretnar, za Zvezo industrijcev glavni tajnik

tega se tudi ne spoštujejo predpisi socialnega ministrstva. Delavci, ki nočejo delati čez čas, se odpušča. More se reči, da uredba o delovnem času praktično nič ne velja.

V imenu sarajevske obrtne zbornice je g. Jelavić pripomnil le na kratko, da sicer ne bo govoril v imenu delodajalcev, da pa smatra za potrebno, da takoj pripomni, da današnja anketa ne bo imela nobenega rezultata, če se bo v njo vnašala demagogija.

V imenu delodajalcev, organiziranih v gospodarskih zbornicah, je prečital tajnik zagrebske zbornice dr. Fischer izjavo, v kateri med drugim pravi: Vse zbornice v državi so prepričane, da današnja anketa ne more roditi pravega rezultata, ker so imele zbornice premalo časa, da bi se za anketo zadostno pripravile. Gospodje, ki

delojemalci in delodajalci in da se s koristno izmenjavo misli ustvari podlaga za koristne odredbe v bodočnosti. Izjavlja, da ni nobena izjava ne z ene ne z druge strani obvezna in da so zato vse formalnosti odveč. Zato tudi smatra, da je preložitev ankete popolnoma odveč in zato apelira na delojemalce, da svoj predlog umaknejo. Delodajalci so nato zahtevali kratko prekinitev ankete, da se morejo posvetovati glede apela ministra.

Ko je bila anketa zopet otvorjena je tajnik beograjske zbornice Marodić označil stališče delodajalcev ter med drugim izjavil: Delodajalci pozdravljajo anketo kot koristen faktor za ureditev odnošajev med delodajalci in delojemalci ter izrekajo ministru za socialno politiko svoje polno priznanje za njegovo postopanje. Vendar pa se mora upoštevati, da se delo takšne ankete ne more dokončati v enem dnevu. Na vsak način se morajo vprašanja, ki so na dnevnem redu, podrobno precizirati. Delodajalci nimajo nobene krivde, če se bo moralo delo ankete odložiti. Zbornice so takoj po prejemu vabila na anketo zahtevale, da se delo ankete precizira.

Nato so govorili zastopniki delavstva, nakar je minister Cvetković sejo prekinil.

Popoldne je govoril kot prvi tajnik beograjske delavske zbornice Belić, ki je zlasti govoril o delu v industrijskih in obrtniških podjetjih v Srbiji, kjer da večina delodajalcev sili delavce, da delajo čez uro. Da se to prepreči, je potrebna čim učinkovitejša kontrola socialnih in upravnih oblasti. Nadalje je tudi g. Belić naglašal potrebo čim ožjega sodelovanja med delodajalci in delojemalci, vendar pa to sodelovanje ne sme biti le simbolično. Nato je govorilo še več delavskih zastopnikov iz raznih mest Jugoslavije, nakar je bila seja prekinjena in se je v torek nadaljevala.

ZA DAMO IN GOSPODA plašči, površniki LUKIČ — Stritarjeva ulica

modeli v elegantni izdelavi
od preprostih do najmodernejših

dr. Golia, za Zvezo trgovskih združenj tajnik Gornik, za Delavsko zbornico Lombardo, Tavčar, dr. Köstl in drugi.

Anketo je otvoril minister Cvetković, ki je uvodoma svojega govora zlasti naglašal potrebo, da pride do harmoničnega sodelovanja med delavstvom in delodajalci. Zato je tudi treba, da pride do sporazuma glede delovnega časa v podjetjih. V ta namen je potrebno, da se rešuje to vprašanje z odprtim srcem. Treba je nadalje upoštevati, da ima naša socialna zakonodaja vse polno razpok, ki jih je treba z racionalnim delom polagoma odpraviti. To je tudi namen sedanje konference. Vlada je skicala to anketo, da se doseže potrebni kontakt med delojemalci in delodajalci. Nato je omenjal minister razne socialne reforme, ki jih je vlada izvedla v zadnjih dveh letih. Upa, da bo na anketi prišlo do potrebnega sporazuma med delodajalci in delojemalci.

Nato je povzel besedo v imenu iniciatorjev ankete član generalnega tajništva delavskih zbornic Bogdan Krekić iz Beograda. To anketo so zahtevali, ker se odnosi med delavci in podjetniki razvijajo nenormalno. Čeprav se je v zadnjih dveh letih gospodarsko stanje zboljšalo, so se delavske mezde znižale in so danes nižje kakor so bile kdaj za časa krize. Naša država pa mora rešiti še drug težak problem. Vsakoletni prirastek prebivalstva znaša okoli 200.000. Industrializacija dežele ne napreduje v tej meri, da bi bilo mogoče ves prirastek stalno zaposliti. Zato število brezposelnih raste. Samo eno sredstvo je, da se poveča število zaposlenih ljudi, da se namreč zniža delovni čas. Za delavce je treba brezpogojno uvesti osemurni delavnik oziroma 40urni tednik. To vprašanje je prvorazredne socialne in politične važnosti. Nadalje je potrebno, da se precizira pojem industrijskega podjetja, ker je danes polno obrtniških obratov, ki imajo popolnoma značaj industrijskih podjetij, vodijo pa se kot obrtniški in se proti njim tudi kot obrtniškim postopa.

Kot tretji je govoril v imenu zagrebske delavske zbornice Vladimir Pfeifer. Zlasti je naglašal, da se predpisi o delovnem času izpreminjajo, in sicer na slabše. Dočim smo imeli leta 1919. uredbi o osemurnem delavniku, se danes dela po 10 ur na dan. Poleg

prisostvujejo današnji anketi, ne morejo zastopati mnenja zbornice, ker se to še ni izkristaliziralo in zbornice sploh še niso mogle zavzeti svojega stališča. Če se je dala delavcem možnost, da se za anketo dobro pripravijo, jo je treba dati tudi delodajalcem. Poleg tega je potrebno, da se vse točke dnevnega reda natančno precizirajo in da se vsako vprašanje razpravlja tudi v podrobnostih, ker bo sicer prišlo do diskusije, ki ne bo imela zveze z glavnim vprašanjem. Zato zahtevajo vse zbornice, da se anketa odloži za dva meseca.

Minister Cvetković je nato odgovoril, da je namen ankete ta, da pride do ozkega kontakta med

Slabo stanje italijanskih financ

Etiopija velja Italijo preveč denaria

Etiopski podkralj Graziani je imel pred voditelji etiopskega naroda ter fašističnimi dostojanstveniki velik govor o italijanskih financah v zvezi z okupacijo Etiopije. Njegov govor je bil objavljen v fašističnem glasilu »Corriere del Impero«. Graziani je v svojem govoru najprej omenjal Mussolinijeve smernice glede gospodarskih razmer v Etiopiji. Nato je omenjal, da velja Etiopija Italijo silne finančne žrtve. Vsak mesec izda Italija za Etiopijo okoli 100 milijonov zlatih lir. Na leto velja Etiopija Italijo torej 1.200 milijonov zlatih lir. To so tako veliki stroški, ki zahtevajo največje varčevanje. Graziani je nato grajal, da so nekateri italijanski podjetniki brez potrebe povišali delavske mezde za domačine ter s tem zelo podražili življenje. Preveč se tudi troši bencina, ki ga mora Italija plačevati v zlatu. Uporabljati se mora v večji meri vprezna živina. Tudi kolonisti veljajo preveč Italijo. Če so mogli preje živeti italijanski kolonisti brez državne podpore, morajo tudi sedaj. Graziani je tudi ostro nastopil proti nesolidnosti nekaterih domačih in tujih trgovcev. Izjavil je, da bo smel v bodoče trgovati v Etiopiji samo trgovec, ki bo predhodno položil primerno kavicijo pri Italijanski banki.

Angleški listi obširno dopolnjujejo Grazianov govor ter pravijo, da se mnogi trgovci že kesajo, ker so se spustili v etiopske posle. Nezadovoljni pa so tudi italijanski vojaki, ker da morajo pretežno de-

lati. Zato vedno več italijanskih vojakov dezertira v francosko Somalijo ali pa v angleško Kenijo. Tudi javna varnost je v Etiopiji zelo slaba. Nekaj kilometrov izven Adis Abebe se napadi iz zasede na čete redno ponavljajo.

»Times« pripominja, da Grazianov govor v celoti potrjuje njegove informacije, zbog katerih so se v Rimu tako zelo razburjali. Po mnenju angleškega lista je finančni napor Italije že dosegel svoj višek in ono mejo, čez katero ni mogoče iti. Mussolini je ravno zato tudi zaukazal največje varčevanje in uvedbo avtarkičnega gospodarstva na vseh poljih. Vprašanje pa je, če bo mogoče še ohraniti finančno ravnovesje Italije in če ne bodo tudi najnovejši Mussolinijevi ukrepi prepozni.

Novi trgovinski zakon

je izdala Tipografija v Zagrebu. Obširen uvod (44 strani) k zakonu je napisal dr. Pavel Rastovčan, profesor pravne fakultete na zagrebski univerzi. Knjiga ima tudi posebno kazalo, ki znatno povečuje vrednost knjige in ki ga je sestavil dr. Vinko Eših. Vsa knjiga ima 425 strani. Cena trdo vezani knjigi je 40 din plus poština za povzetje. Kdor pošlje denar naprej, se mu pošlje knjiga franco. Trgovinski zakon »Tipografije« je seveda napisan v hrvaščini.

Knjiga se naroča pri »Tipografiji«, d. d. v Zagrebu.

Politične vesti

Med Turčijo in Grčijo je bila sklenjena vojaška zveza, ki velja za deset let.

Italijanski prostovoljci so začeli zapuščati Španijo, ker da jih Franco po likvidaciji asturske fronte več ne potrebuje. V Španiji so ostale le tehnične čete in pa artilerija. Vseh italijanskih vojakov v Španiji je samo še 40.000. Tako se vsaj zatrjuje. Z druge strani pa se poroča, da je Italija začela evakuirati svoje čete iz Španije, ker smatra Mussolini položaj v Sredozemskem morju kot preveč napet, da bi smel imeti tako velik del svojih čet v oddaljeni Španiji.

Angleški listi pišejo, da so tudi z Mallorce odšle vse italijanske čete.

Mussolini je sklenil, da bo iz istih razlogov kakor pariškega veleposlanika, odpoklical tudi italijanskega poslanika v Bruslju.

Nova nemško-japonsko-italijanska zveza ni po mnenju evropskih diplomatov usmerjena samo proti sovjetski Rusiji, temveč tudi proti Angliji.

Italijansko zunanje ministrstvo je sporočilo kitajskemu poslaniku v Rimu, da ostaja Italija kljub podpisu antikomunističnega pakta še nadalje prijateljica Kitajske.

Ruski veleposlanik v Rimu je protestiral proti pristopu Italije h protikomunističnemu bloku, ker da je s tem kršena italijansko-ruska pogodba iz l. 1933. Grof Ciano mu je odgovoril, da jemlje italijanska vlada protest na znanje. Nekateri listi pišejo, da ni izključeno, da bo Italija pretrgala diplomatske odnose z Rusijo.

Italija se je pridružila nemško-japonskemu paktu, ker je čutila, da ji Anglija pri vsaki priliki nasprotuje in si je hotela Italija s pomočjo Nemčije zboljšati svojo pozicijo.

Glavna vsebina protikomunističnega pakta je baje naslednja: Japonska prizna vlado gen. Franca. Japonska pristane na italijansko-nemško posredovanje v njenem sporu s Kitajsko, toda na podlagi japonskih pogojev, Nemčija in Italija se bosta prizadevali pridobiti Kitajsko za skupno borbo proti komunizmu. Japonska bo podpirala nemške kolonialne zahteve.

V zvezi s tem poročajo angleški listi, da bo Japonska vrnila Nemčiji Klavčev in Tsingtao. Po informacijah francoskih listov pa bo vrnila Japonska Nemčiji tudi njene tihomorske kolonije, toda šele po svoji zmagi na Kitajskem. Nemčija upa, da se bo potem vse kolonialno vprašanje razpravljalo na veliki mednarodni konferenci.

Nemški listi trde, da bo protikomunistični pakt še razširjen in da bodo pristopile k temu paktu še: Avstrija, Madžarska, Albanija, Portugalska, nacionalistična Španija in najbrže tudi Poljska. Računajo pa tudi s pristopom ameriških držav. Tako je po japonskih vesteh Bolivija že pristopila k temu paktu. Tako bi se izvedla grupacija vseh sil na svetu v dve ostro ločeni skupini.

Protikomunističnemu paktu se Poljska ne bo priključila in najbrže tudi ne Avstrija.

Bruseljska konferenca se bo najbrže končala z neuspehom. Prodira vedno bolj spoznavanje, da morejo pomagati samo direktna pogajanja med Japonsko in Kitajsko. Namesto bruseljske konferenice bo imenovan stalni odbor za proučevanje dogodkov na Daljnem vzhodu.

Maršal Cangkajšek je izjavil, da se Kitajska z Japonsko ne bo pogajala. Maršal je prepričan, da pripade končna zmaga Kitajski.

Šangaj so Kitajci izpraznili in je sedaj ves Šangaj v japonskih rokah.

Rusi bodo dali Kitajcem 10 velikih bombnikov, s katerimi bodo mogli bombardirati tudi Tokio in druga japonska mesta.

Med predsednikom poljske republike Mościckim in vrhovnim inspektorjem poljske vojske Ridz-Smygljem je prišlo baje do težkih nesoglasij in namerava zato Ridz-Smyglj proglasiti vojaško diktaturo, da prepreči notranje nemire v državi. Baje namerava uvesti tudi fašistični režim. Tako poročajo pariški listi.

Francija je dala Kitajski pol milijarde frankov posojila.

Spaak še vedno ni mogel sestaviti nove belgijske vlade, ker delajo Flamci razne težave.

Med gen. Francom in angleško vlado je prišlo do popolnega sporazuma, ker ima Anglija prevelike materialne interese v Španiji, kakor je izjavil Eden. V parlamentu je Eden tudi priznal, da ni o svojih pogajanjih s Francom poročal francoski vladi, temveč jo postavil pred izvršeno dejstvo.

20letnica obstoja sovjetske Rusije je bila po vsej Rusiji proslavljena z velikanskimi paradami.

Denarstvo

Zaščita denarnih zavodov se mora podaljšati

Dne 23. novembra poteče veljavnost uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov. Nekateri denarni zavodi so tudi že zahtevali, da se veljavnost uredbe podaljša za najmanj eno leto, še bolj pa bo, če se podaljša za najmanj dve leti.

V resnici tudi ni nobenega prepričujočega razloga, da se ne bi to zgodilo, ker so se na eni strani že vsi na zaščito navadili, na drugi strani pa je jasno, da se razmere na denarnem trgu šele začinjajo nekako urejevati — in v zelo skromnem obsegu — da bi mogla vsaka novost ta proces ozdravljenja takoj pretrgati.

K odpravi zaščite tudi ne silijo ne vlagatelji in ne denarni zavodi, temveč samo tisti politični optimisti, ki hočejo na vsak način svetu dopovedati, da so se gospodarske razmere v vsej državi že tako zboljšale, da je vsaka zaščita denarnih zavodov odveč. Zeleli bi, da bi res tako bilo, toda danes še dolgo nismo v tako srečnem položaju, temveč je nasprotno res, da bi prenehanje zaščite moglo povzročiti najtežje posledice. Nepodaljšanje zaščite pač ne bi mogli označiti drugače kot nov poskus onega našega nesrečnega eksperimentiranja, ki nam je že prineslo toliko nesreče in gorja. Nekdo se prav brez preudarka zaljubi v neko misel, vse gospodarstvo pa plačuje potem račun za to nepremišljenost.

Prav tako bi bilo z nepodaljšanjem zaščite. Tisti, ki so krivi, da je sploh prišlo do tako žalostnih razmer, da je postala zaščita potrebna, nočejo videti, kaj so povzročili, temveč bi kratkoma najraje vso svojo krivdo utajili. In zato govore, da so se razmere zboljšale in da je zaščita nepotrebna.

Kljub vsem slabim izkušnjam vendarle upamo, da se ne bo zgodila še ta usodna nepremišljenost, da ne bi bila zaščita podaljšana. Človek bi potem res moral obupati!

Na beograjski efektni borzi je vladalo pretekli teden popolno mrtvilo. Ni bilo kupcev in promet je padel za polovico. Tečajji so ostali skoraj nelzpremenjeni. Na deviznem trgu pa je najvažnejša izprememba dvig tečaja marke, ki je narasla že na 14 in 14'10 din. Promet na devizni borzi je bil za 3-7 milijona din večji ko prejšnji teden ter je dosegel 36,6 milijona din.

Novoustanovljena podružnica Poštno hranilnice na Sušaku je imela že prvi mesec velik promet ter je izdala tudi 29 novih hranilnih knjižic, da je v prvem mesecu dokazala, da je bila njena ustanovitev potrebna.

Narodna banka sporoča, da je 6. novembra izplačala klirinška nakazila od št. 8206 do št. 8266 (vključno), ki so bile datirane z 2. oktobrom.

Novo cene italijanske turistične lire. Do nadaljnjega je vrednih po odloku italijanskega finančnega ministrstva 100 turističnih lir: 25'40 avstrijskih šillingov, 28'15 belg, 21'55 danskih kron, 145 fran. frankov, 19'15 norveških kron, 105'90 eskudosov, 8'85 holandskih goldinarjev, 20'80 švicarskih frankov, 4'75 dolarjev in ravno toliko kanadskih dolarjev. Za en angleški funt se dobe 104 turistične lire.

Ameriški finančni krogi najodločneje demantirajo, da bi se cena zlata v Ameriki spremenila in dolar devalviral.

Proračunski dohodki Nemčije bodo znašali v tem letu po izjavi drž. tajnika v nemškem finančnem ministrstvu Renhardta okoli 14 milijard mark, dočim so znašali lani samo 11 in pol milijarde mark. Nemški državni dohodek je narasel po uradnih podatkih od 62 milijard mark lani na 68 milijard mark letos.

Midland banka v Londonu je sklenila, da poveča svojo glavnico. V ta namen bo izdala nove delnice po enem funtu, za katere pa treba plačati 2 funta. Nove delnice pa morejo dobiti samo stari delničarji, in sicer na vsakih 20 funtov delniškega kapitala po eno novo

delnico. Banka bo polovica svojega čistega dobička, ki ga bo dosegla s povečanjem glavnice, uporabila za svoje rezerve.

Belgija je sklenila, da vrne Franciji polovico l. 1932. sklenje-

nega posojila v višini 800 milijonov frankov. Z odplačilom tega posojila bo Belgija prihranila na leto 40 milijonov frankov.

Japonsko zlato se seli v Ameriko. Od začetka marca do konca okto-

bra je morala Japonska poslati v Združene države Sev. Amerike že za 191 milijonov dolarjev zlata. To dokazuje, da se bore Japonci z velikimi težkočami pri nabavi surovin.

dolgov za 423 milijonov din, članice Zadrugne zveze od tega za 237 milijonov din. Te zadrugne bi torej mogle imeti pri PAB dobroimetij za približno 120 milijonov dinarjev. Če dobe lombardnega kredita za 30 milijonov din, vendar še ne bi mogle izplačati vseh vlog do 10.000 din, ker je teh znatno več.

Zelo veliko dela je imela zveza z likvidacijo kmetskih dolgov, zlasti še, ker formularji PAB niso bili prilagojeni našim razmeram. Najmanj 120.000 din stroškov je imela zaradi tega zveza. Velike stroške pa so imele tudi posamezne zadrugne. (Birokratizem pri nas nekaj velja.) Posebno težaven je položaj onih kreditnih zadrug, ki so oddale skoraj vse kmetske dolžnike PAB. Zaradi tega je moralo od 335 kreditnih zadrug 200 pod zaščito. Mnoge so morale iti pod zaščito tudi zato, ker drugače niso mogle doseči znižanja svoje pasivne obrestne mere. Zaupanje v denarne zavode se bo povrnilo šele potem, ko bodo mogli denarni zavodi izplačevati zopet svoje vloge. A še potem bodo nekaj časa trajale naprej sedanje razrvane razmere, zaradi katerih se danes tudi že širi oderušvo.

Nato je govoril ravnatelj Gabrovšek o novem zadrugnem zakonu ter omenil, da čaka zvezo zaradi novega zakona še mnogo dela, ker je treba zakonu prilagoditi vsa pravila, tiskovine in knjige zadrug. Zveza pa bo mislila tudi na zadrugno zavarovanje, o katerem govori novi zadrugni zakon. Zadrugne trpe mnogo zaradi vedno hujšega pritiska davčnih oblasti. G. ravnatelj je tudi mnenja, da zadrugne dejansko dobrim in solidnim trgovcem niso nič nevarne, ker da so postale tudi olajšave, ki jih uživajo zadrugne, prav malenkostne. Tu se seveda z g. ravnateljem ne moremo strinjati, zlasti kar se tiče nabavljajnih zadrug in malih podeželskih trgovcev.

Zveza je lani revidirala 351 zadrug, izdajala svoje glasilo »Narodni gospodar«, v zadrugni šoli pa je bilo 40 učencev, od katerih je zveza podpirala 26.

Po odobritvi poročila načelstva in računskega zaključka, ki ga je podal ravnatelj dr. Basaj ter po odobritvi poročila nadzorstva je bila izvoljena nova uprava z ministrom dr. Korošcem na čelu. Večinoma so v novi upravi isti gospodje ko v stari. Volitve so bile soglasne.

Tarifni odbor se sestane šele v decembru

Kakor se poroča iz Beograda, se bo sestal tarifni odbor šele v začetku decembra, najbrže 2. decembra. Vsi gospodarski ljudje imajo torej še dovolj časa, da pravočasno sporoče svoje želje svojim strokovnim organizacijam. Tarifni odbor bo svoje delo po vsej verjetnosti zaključil že v decembru, nakar bo šla nova tarifa v tisk, da bo mogla v januarju že iziti.

Nova železniška tarifa bo zelo poenostavljena, kar pozdravljamo z veseljem. Za kosovno blago bo samo en razred namesto dosedanjih šestih, za vagonске pošiljke pa 20 razredov namesto dosedanjih 100. Poleg vozarinskih postavk za 5 in 10 tonske pošiljke bo nova tarifa predvidevala tudi 15 tonske pošiljke.

Konkurzi - poravnave

Poravnalno postopanje v zadevi Ivana Rahnet, trgovca v Mostah pri Ljubljani, je končano.

V konkurzni zadevi Antona Auerja, bivšega klobučarja v Mariboru se je postavil namesto dosedanjega konkurznega upravitelja za upravitelja odvetnik dr. Pretnar v Mariboru.

Narodni ali tuji kapital

Kakšno politiko je treba voditi proti tujemu kapitalu

Bivši poslanec dr. Slavko Šečev je objavil v »Trgovačkih Novinah«, osrednjem glasilu srbskega trgovstva naslednji članek:

»Vsaka dobra in pravilna gospodarska politika v mladi in gospodarsko nerazviti državi, ki hoče ohraniti svojo politično samostojnost, mora stremeti za tem, da ima narodno oboležje ter da čuva interese svojega naroda kot celote. Gospodarsko dviganje in pospeševanje vsega naroda, ki ga sestavljajo številne gospodarske edinice — kmetje, delavci, trgovci, obrtniki, industrialci — mora biti cilj dobre državne gospodarske politike. Zaščita domače delovne sile proti tuji je v interesu državne celote. Zaščita domačega kapitala proti tujemu, ki je močnejši, je državna potreba v gospodarsko manj razvitih deželah.

Zato mora naša gospodarska politika, če hoče imeti narodno oboležje, postaviti sebi naslednje cilje:

1. Dopolnjevanje našega narodnega gospodarstva s pospeševanjem in razvijanjem domače delavnosti;

2. zaščita domače delovne sile;

3. pospeševanje domačega kapitala in

4. sistematična borba proti pretiranemu izkoriščevanju, nepravilnim zahtevam in zlorabam, ki jih izvršuje tuji kapital v naši državi.

Ni treba posebej razlagati, kaj je treba storiti, da se dosežejo ti cilji. Vendar pa je zlasti z ozirom na današnje stanje potrebno, da se **bolj razčisti naša gospodarska politika, ki se nanaša na domači in tuji kapital.** Ni dvoma, da mora država, če hoče ostati gospodarsko neodvisna, zaščititi delo in razvoj domačega kapitala proti močnejšemu in konkurenčnemu velikemu tujemu kapitalu. To se mora zgoditi tudi iz socialnih razlogov, ker je tuji velekapital v glavnem tisti, ki proletarizira naše množice, ki eliminira in meče iz gospodarskega življenja naše male obrtnike in male trgovce. In kadar morajo naši upravitelji države izbirati ali naj zaščitijo domači kapital proti tujemu kapitalu ali domačo delovno silo proti tuji, je popolnoma naravno, da se odločijo v korist svojega naroda, svoje domače delovne sile in domačega kapitala. Ni dvoma, da more tuji kapital prinesiti neko korist v razvijanju bogastev države, ki je revna na kapitalu. Tuji kapital more dati potrebni investicijski prometni kapital za dvig proizvodnje. More dati tudi potrebni kapital za kreditne ustanove. Toda on more tudi silno škodovati in povzročiti težke posledice za gospodarstvo v teh deželah. Če tuji kapital, ne zadostno kontroliran, brezobzirno in nesumiljeno izkorišča naravna bogastva neke države, more pomeniti samo škodo za to državo in ne pomeniti prav nobene koristi za njeno narodno gospodarstvo.

Velike in drage obresti za posojeni tuji kapital spravljajo dolžniško državo v odvisen položaj ter more postopoma postati čisto revna, namesto da razvija svoje bogastvo.

Majhne in nizke mezde, ki jih plačuje tuji kapital v državah svojih investicij, uničujejo delovno sposobnost in zdravje naroda. Poleg tega more tuji kapital biti tudi vir raznih afer, kjer je njegovo stremljenje, da pride do čim večjega zaslužka in da si zagotovi ugodnosti tudi brez ozira na veljavne zakone. Če je treba veljavne zakone izigrati, najde tuji kapital

vedno pota, da s pomočjo uprave in političnih ljudi širi korupcijo in če treba izdati zakone o ugodnostih v korist tujega kapitala, najde način, da angažira zastopnike zakonodajnih teles in da pride do potrebnih ugodnosti. Zato je ne samo pri nas, temveč tudi v drugih državah večinoma vir vse korupcije brezobzirni tuji kapital, ki ne gleda na interese nacionalnega gospodarstva v državi, v kateri posluje, in ki prezira najvišje načelo sodelovanja tujega kapitala, to je, da morajo plodi dela in razvijanje bogastva države, v kateri dela tuji kapital, ostati v tej državi. Sodelovanje med tujim kapitalom in drugimi gospodarskimi činitelji v neki državi je upravičeno samo v tem primeru, če daje tuji kapital protiuslugo državi, v kateri posluje in da ne uničuje narodnega gospodarstva v tej državi in da niti deloma ne škoduje gospodarskim edincem kakor so mali trgovci in obrtniki.

Od zedinjenja do danes so mnoge afere pri nas zvezane v glavnem z delom tujega in velikega kapitala. Da imenujemo samo v gozd. gospodarstvu: afere Thurn Taxisa, Krivaje in Našice, pri agrarni reformi Majlata in grofa Čekonija itd., razne druge železniške in druge afere. Brezobzirno izkoriščanje naših potrošnikov po tujem kapitalu v električni industriji jemlje ljudem po naših vaseh in mestih denar, kakor se to dogaja v Vojvodini.

Naša gospodarska politika je bila včasih tako uslužna in ponorna pred tujim velekapitalom, da mu je dajala celo takšne ugodnosti, kakršnih ta kapital nikdar ne bi mogel zahtevati, kaj šele dobiti v svoji lastni državi. Zato moramo gledati na to, da tuji kapital omejimo na njegovo pravo vlogo ter da preprečimo zlorabe ter socialno in gospodarsko škodo, ki se kaže pri sodelovanju s tem tujim kapitalom. Zato je potrebno, da bo naša politika proti tujemu kapitalu določena po jasnih osnovnih načelih, ki bodo v prvi vrsti upoštevala interese našega celotnega narodnega gospodarstva in katerih namen bo, da se ohrani nacionalno oboležje našega gospodarstva. Ta politika obstoji v celi vrsti ukrepov, in sicer v glavnem v teh:

1. Ugodnosti, dovoljene tujemu kapitalu, se morajo odpraviti, kakor hitro izteče rok njih veljavno-

Za slovenske kreditne zadrugne se težave niso nehale

Občni zbor Zadrugne zveze

V ponedeljek dopoldne je bil v Ljubljani občni zbor Zadrugne zveze. Od 682 zadrug, kolikor jih šteje zveza, je bilo na občnem zboru zastopanih 416. Občni zbor je vodil namesto zadržanega predsednika ministra dr. Korošca podpredsednik dir. Remeč.

Po uvodnih formalnostih in pozdravih je podal poročilo načelstva ravnatelj Fran Gabrovšek, ki je po »Slovencu« izvajal med drugim naslednje:

Splošno gospodarsko stanje se je lani zboljšalo, ni pa se še nehala naša denarna kriza. Drugod so napeti vse sile, da spravijo denarni trg v red, pri nas pa še nismo dobili popolnoma učinkovitega sredstva. Zaradi zboljšanja

sti. Te ugodnosti se ne smejo podaljšati, če imamo naše ljudi in domača podjetja, ki morejo opravljati isto delo.

2. Nove ugodnosti se smejo dati tujemu kapitalu le, če ni domačih ljudi in domačih podjetij, ki morejo opravljati isti posel, pa čeprav bi tuji kapital nudil jamstvo, da bodo plodovi dela in razvijanja bogastva ostali v naši državi in da bo imelo narodno gospodarstvo od tega v prvi vrsti korist ter da bo vse delo korektno in v mejah zakona.

3. Uvesti je treba legalne sankcije in odpravljati ugodnosti takoj, če se zaloti tuji kapital pri zlorabah, ki škodujejo našemu narodnemu gospodarstvu ter rušijo ugled naše države.

4. Izvajati je treba strogo in učinkovito kontrolo nad karteli, ki v glavnem služijo tujemu kapitalu.

5. Velike dohodke je treba obdačevati s progresivnimi davčnimi stopnjami, ker so ti dohodki v glavnem v rokah tujcev.

6. Tuji kapital se sme izključno posluževati v naši državi le naše delovne sile.

7. Treba prepovedati vstop narodnih predstavnikov v upravo podjetij, pri katerih je udeležen tuji kapital. Nerazumljivo je, zakaj je udeležba v državnem ali od države subvencioniranem podjetju inkompatibilna z mandatom narodnega zastopnika, ko v resnici v teh podjetjih narodni zastopnik ne more delati nobene škode narodnemu gospodarstvu, temveč si bo pridobil le znanje o delu v teh podjetjih ter o državni režiji sploh, da pa udeležba v tujih podjetjih ni prepovedana. Popolnoma nepravilno je, da so narodni zastopniki eksponenti anacionalnega in tujega kapitala, ker je v tem primeru njih opredeljenost že naprej vezana z oziri do tujega kapitala ter so zato splošno narodni interesi pri njih podrejeni interesom tujega kapitala.

Dobra gospodarska politika mora omogočiti našemu jugoslovanskomu narodu, da zasluži in da napreduje in kjer koli pa ovirajo tuja podjetja in tuji kapital delo naših državljanov ali ga celo gospodarsko uničujejo, mora veljati, da je interes našega državljana bolj važen kakor pa interes tujega kapitala ali pa podjetja, pri katerem je udeležen tuji kapital.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje firme:

Rudolf Pavletič, trgovska agencija za izvoz lesa v Ljubljani, Dalmatinova ulica.

Srimšek Rudolf in drug, izvrševanje mizarske obrti. Javna trgovska družba. Javna družbenika Rudolf Srimšek, Ljubljana, in Ludvik Turšič, mizar, Ljubljana. Tvrdo zastopa samostojno Rudolf Srimšek.

»Zvon«, livarska komanditna družba, Št. Vid nad Ljubljano. Obratni predmet: vlivanje zvonov, izdelovanje motornih brizgaln in vsakršnih drugih kovinarskih predmetov. Komanditna družba. Osebnostna družbenica Marija Kogovšek, zasebnica v Št. Vidu. Prokura se je podelila livarskemu poslovodji Ivanu Kogovšku v Št. Vidu. Družbo zastopata družbenica Kogovšek in prokurist.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri naslednjih firmah:

Tomaž Krajnc, tovarna olja, Fram. Obratni predmet odslej: vodni (kmečki) mlinarski obrt za bučno olje. Imetnik Tomaž Krajnc ml., mlinar in posestnik v Framu.

Zadružna banka v Ljubljani. S sklepom občnega zbora se je družba razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidatorji: Fran Pretnar, hranilnični ravnatelj v p. v Ljubljani, Fran Majcen, hranilnični tajnik v Ljubljani, Zdenko Knez, veletrgovec v Ljubljani, Vladimir Vrančič, bančni uradnik v Ljubljani, in dr. Joža Bohinjec, ravnatelj OUZD v Ljubljani. Zastopata banko po dva likvidatorja skupno.

Zadružne opekarne d. d., Ljubljana. Izbršeta se člana uprave Saša Knez in dr. Janko Kersnik. Na novo se vpiše član uprave Milan Štefanović, direktor Jadranske podonavske banke v Beogradu.

A. Zeschko, Ljubljana. Vpiše se prokurist Erik Halbensteiner, trg. knjigovodja v Ljubljani.

Jugoslovanska P. Beiersdorf & Co., družba z o. z. Z notarskim zapisnikom se je izpremenila družbena pogodba v točki 4. Družba bo proizvajala tehnične, kemično-tehnične in kozmetične izdelke, vsakovrstna zdravila, v kolikor niso pridržana lekarnam, nakupovala bo surovine za proizvajanje navedenih izdelkov ter jih prodajala ter pridobivala in izrabljala fabričarske predpise, patente, vzorce, modele in varstvene znamke za vse te izdelke.

Izbrisale so se naslednje tvrdke:
B. Götzl, trgovina s perilom, oblekami in manufakturnim blagom v Ljubljani.

Valentin Klotfutar, trgovina s čevlji v Trzinu.

Anton Cingerle, carinsko posredništvo v Ljubljani.

F. Fabjan, vinsko trgovsko podjetje, Ljubljana.

Pavel Seemann, voščarna in milarna v Ljubljani.

Giuseppe Feltrinelli & Comp., trgovina z lesom, podružnica na Rakeku.

Andrej Telban, trgovina z deželnimi pridelki, Sovodenj — vsi zaradi opustitve obrata.

Zunanja trgovina

Trgovinska pogodba med Madžarsko in Nizozemsko je bila podpisana.

Na petrolejskem trgu v Romuniji padajo še nadalje cene. Tako se prodaja fob Konstanca lahki bencin po 2'24 (prej 3'34), težki bencin po 3'07 (3'12), motorin po 2'14 (2'23) lejev za kg.

Da se zmanjša pomanjkanje olja v Nemčiji, se morajo oddajati vse z oljem prepojene krpe, ki se uporabljajo pri čiščenju, podjetjem z oljnimi generatorji, ki bodo odvezli iz krp olje. Na ta način upajo na leto dobiti 1 milijon kg olja.

Argentina je prepovedala vsak izvoz pšenice in pšenične moke, ker bo letina zelo slaba.

Zadruge proizvajalcev bombaža so prijavile trgovinskemu ministru

stvu za odkup 630.000 kg bombaža, naše domače tvornice pa nameravajo nabaviti v tujini 3104 milijona kg bombaža. Kakor se iz teh številki vidi, zaenkrat še ni govora o tem, da bi se mogli v bombažu osamosvojiti.

Romunija je izdelala desetletni načrt za izpopolnitev svojega cestnega omrežja. Izvedba načrta bi veljala približno 50 milijard lejev. Romunija bo po tem načrtu zgradila 1778 km prvovrstnih cest, popravila 2490 km občinskih ter modernizirala 5275 km državnih cest. Poleg tega bo prezidala 16 starih mostov in zgradila 24 novih.

Grška zunanja trgovina je bila v prvih osmih mesecih letošnjega leta deficitna za 5,19 milijarde drahem. Izvoz je znašal 4,7, uvoz pa 9,9 milijarde drahem.

167 milijonov Kč čistega dobička je imela lani češkoslovaška državna uprava gozdov. Pri nas pa državni gozdovi kar ne morejo dati državi primerne čistega dobička. Kje je vzrok?

Dohodki francoskih železnic so se v oktobru povečali za 32,77% v primeri z dohodki v lanskem oktobru. V prvih desetih mesecih 1937

so dohodki železnic v primeri z lani večji za 19,9%. Povišanje dohodkov je predvsem posledica povišanja železniških tarif.

Mednarodni kartel cementa, ki je prenesel svoj sedež v Pariz, objavlja, da v zadnjem času pada izvoz cementa iz evropskih držav. To je posledica večje proizvodnje cementa v drugih državah. Kartel sodi, da je danes izvoz cementa iz Evrope za 20 do 30% manjši, kakor pa je bil l. 1929.

Cene avtomobilskih kavčukastih obrobov so se zvišale v Ameriki za 2 do 6%. Pričakujejo, da se bodo tudi drugod povečale cene za isto višino.

Ameriške železnice so sklenile na svoji konferenci v Chicagu, da povišajo tarife za 15%, kar bi dalo za okoli 450 milijonov dolarjev več dohodkov. Zaradi višjih mezd in podražitve materiala pa so narasli stroški železnic za več ko 600 milijonov dolarjev. Bruto dohodek železnic se je dvignil za 2,6%, bruto izdatki pa za 8,9%.

Nemški dobavlja še nadalje kljub trojni zvezi Kitajski letala. Tudi nemški vojaški instruktorji so ostali še nadalje na Kitajskem.

Šangaj. Kitajske čete so se umaknile, ker so bile v nevarnosti, da bodo obkoljene od japonskih čet, ki so se izkrcale pri Hangčovu. Japonsko ofenzivo je podpiralo 190 japonskih letal. Kitajci so se trdovratno branili ter so imeli Japonci zlasti pri bojih ob reki Sučov silne izgube. Celotaj japonska poročila priznavajo, da so izgubili Japonci pred Šangajem 40.000 mož. Japonci so tako zelo pospešili vojne operacije pred Šangajem, da bi to mesto zavzeli še preden bi mogla bruseljska konferenca priti do kakšnih sklepov.

Japonci resno razmišljajo o tem, da bi Kitajski napovedali vojno. Tako se čisto resno poročila iz Japonske.

Mussolinijev sin Bruno je moral, ker je bilo njegovo letalo poškodovano od protiletalskih topov, pristati na ozemlju rdeče Spanije ter je bil nato od republikanskih čet ujet. Tako poročila pariški »Matin«.

Gen. Franco napoveduje, da bo blokiral Valencijo z minami. V dolžini 300 km bo položil mine, da prestrizhe Valenciji vsak dovoz z morja.

Egiptska vlada je odklonila svoj pristanež k imenovanju Parinija za italijanskega poslanika v Egiptu, ker je Parini organizator fašizma v tujini.

Bivši bolgarski zemljedelski minister Gičev je bil obsojen na eno leto ječe, ker je kršil zakon o razpustu političnih strank. Obsodba pa je zaradi amnestije samo formalnega pomena.

Vojvoda Windsorski ne bo odpoval v Ameriko. Njegovo potovanje v Nemčijo in njegove izjave o delavskih vprašanjih so namreč silno razburile ameriško delavstvo in najbrže bi vojvoda doživel v Ameriki zelo neprijeten sprejem. Vojvodi so svetovali, da odloži svoje potovanje in da se javno več ne bavi z delavskimi vprašanji.

Bivši mož vojvodinje Windsorske Simpson se bo zopet oženil, in sicer z neko šolsko tovarišico vojvodinje. Mora pa še nekaj časa na poroko čakati, ker čaka njegova

bodoča žena, da se bo mogla ločiti od svojega sedanjega moža, ki se tudi namerava poročiti z neko ločenko.

Svedski zunanji minister Sandler je izjavil, da se mora Zveza narodov reformirati ali pa bo Svedska sama skrbela za svojo varnost.

Združene države Sev. Amerike bodo znova povečale svoje oboroževanje. Prihodnje leto bo v gradnji že 70 novih bojnih ladij. Tudi svoje letalstvo bodo zelo povečale. Doseči hočejo zadnjo mejo oboroževanja, ki jim je dovoljena po mednarodnih pogodbah.

Iz japonskih krogov se znova lansirajo vesti o japonskih pogojih za sklenitev miru s Kitajsko. Po teh vesteh nočejo Japonci nič kitajske zemlje, samo 5 provinc bi radi odtrgali od Kitajske, ki pa morajo postati samostojne, ne pa japonske, kakor pravijo. Sicer pa od Kitajcev ne zahtevajo nič drugega, kakor da se popolnoma razorože, da dovolijo Japonci vse možne gospodarske pravice na Kitajskem ter da v zunanji politiki priznavajo vodstvo Japoncev. Nič drugega!

Na Reki so spustili v morje dve novi italijanski torpedovki, v Spezziji pa novo italijansko podmornico.

Italijanski vojni ataše v Parizu je protestiral pri francoskem vojnem ministru, ker pišejo francoski listi, da ni bila Italija zavezanikom v svetovni vojni v posebno pomoč, ker so morali poslati zavezniki na italijansko fronto številne divizije, da so rešile italijansko vojsko.

Na otoku Haiti je prišlo na mejni republiko San Domingo in Haiti do krvavega poboja, v katerem je bilo ubitih okoli 1000 ljudi, trikrat toliko pa ranjenih. Do boja je prišlo, ker so hoteli orožniki iz San Dominga preprečiti, da bi delavci iz Haitija delali v mestu Dajabone. Ker so se delavci uprli, so orožniki nanje streljali.

Pariški ekspresni vlak vozi zopet do Lisabone in skozi ozemlje nacionalistov. Od junija 1936 je bila ta zveza pretargana.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:

1148 — Rim: bukova debela, parketne deščice, les za letala,
1149 — Tirana: vpognjen les,
1150 — Haifa: gozdni mah,
1151 — Boulogne sur Mer (Pas de Calais, Francija): smreka,
1152 — Valona: gradbeni les.

Deželni pridelki:

1153 — Češke Budějovice: gorčica, paradižnik,
1154 — Pariz: fižol, pulpa, cvetače, posušen kvas za pivovarne,
1155 — Pohořelice nad Brnom (Češkoslovaška): fižol,
1156 — Anvers: črna čebula,
1157 — Slatinany pri Chrudimu (Češkoslovaška): konoplja za izdelavo gasilskih cevi.

Proizvodi sadjarstva:

1158 — Hamburg: koščice marelje.

Proizvodi živinoreje, perutninarstva in ribarstva:

1159 — Češke Budějovice: ribje konzerve, sardele v olju, sir,
1160 — New York: konzervirano meso, gnjat, surovo maslo, sir,
1161 — New York: mesne in ribje konzerve, surove in predelane kože,
1162 — New York: razne vrste sirov, ribje in mesne konzerve, (prekajena gnjat, salame, klobase).

Proizvodi rudarstva:

1163 — Balaruc les Bains (Herauld) rdeč hematit 94/96 Fe₂O₃ za barve v velikih količinah,
1164 — London: grafit (50/60%),

1165 — Dunaj: zmlat hematit (železni oksid),

1166 — Pariz: ponuja se zastopnik za manganovo in kromovo rudo,

1167 — Dunaj: zmlat živec in fino zmlat pečeni mavec,

1168 — Hamburg: fluorit v velikih količinah,

1169 — Marseille: zemlja za barve.

Razno:

1170 — Wakefield (Jorkshire, Anglija): ponuja se zastopnik našim izvoznikom za vse predmete.

1171 — New York City: neka tvrdka išče zvezo z našimi izvozniki, ki žele plasirati svoje proizvode v U. S. A.,

1172 — Lodz: tehnično oljčno olje,

1173 — New York: neka tvrdka se zanima za plasiranje naših proizvodov na tamošnjem trgu ter išče zvezo.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Doma in po svetu

Bolezen romunske kraljice-matere se je poslabšala. V Bukarešto je zato odpotovala kraljica Marija.

Minister za socialno politiko Cvetković je izjavil, da se že izdeluje novi invalidski zakon in da bodo pri tem upoštevane zasluge vojnih invalidov.

Predsedstvo obrtniške zbornice v Osijeku je poslalo na banko upravo spomenico, da se ne sme dopuščati, da se na sejnih pojavljajo tudi industrijske prodajalnice. Sejmi izgubljajo s tem svoje tradicionalno lice. Sejmi naj bodo pridržani obrtnikom in trgovcem.

Zagrebski župan dr. Pejičić je dal izdelati album mesta Zagreba ter ga je po evangelijskem škofu dr. Poppu poklonil angl. nadškofu v Canterburyju dr. Langu, ki je kakor znano kronal angleškega kralja. Nadškof se je v zelo ljubeznem pismu zahvalil zagrebškemu nadškofu za pozornost.

Zagrebska občinska uprava razglašala, da so vsa mesta oddana in da so vse prošnje za službe brezpredmetne.

Dubrovačka plovilnica je kupila po tretji osebi v Angliji tovorni parnik, ki ima 8000 ton nosnosti in vozi s hitrostjo 10 in pol milj. Za parnik je dela družba skoraj 35 milijonov din.

Splitski brodar Evgen Matković je nabavil v Angliji veliko motorno

ladjo, ki ima 6500 ton nosnosti ter dva Diesel motorja s po 1300 konjskih sil. Pri polni obremenitvi more napraviti ladja 11 vozlov na uro. To je prva motorna ladja v naši državi.

Na razpisani natečaj subotičke pravne fakultete za mesto docenta upravnega prava se ni prijavil niti en kompetent.

Beograjska občina je začela z gradnjo 118 malih delavskih stanovanj, ki bodo veljala 4 milijone dinarjev.

V občini Sonta je bilo po ugotovitvah banske uprave v Novem Sadu poneverjenih okoli 3 milijone dinarjev.

Carinske oblasti v Splitu so zaplenile 5000 kg kave, ki jo je pripeljal parnik »Suzis II« iz Trsta.

Veliko tobačno skladišče za en milijon kg tobaka bo zgradila monopolna uprava v Skoplju.

Proizvajalci sladkorne repe zahtevajo, da se njena cena, ki znaša sedaj 21,5 din, zviša ter utemeljujejo svojo zahtevo s tem, da dobe v vseh drugih državah gojilci repe višje cene. Samo na Madžarskem so cene za sladkorno repo iste. Seveda pa je treba tudi upoštevati, da ima drugod sladkorna repa več sladkorja kakor pa v Jugoslaviji. Dočim ima drugod okoli 14%, ima naša samo okoli 12% sladkorja.

Japonci so poslali pred Šangaj nove čete, ki so takoj po vstopu na kitajsko tla začele prodirati proti Šangaju. Japonci so zavzeli Putung ter se je s tem začela po mnenju mednarodnih vojaških strokovnjakov zaključna bitka za

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 17. novembra ponudbe za dobavo manesmanovih cevi in žel. pločevine.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 18. novembra ponudbe za dobavo karbolineja.

Direkcija drž. rudnika Vrdnik sprejema do 25. novembra ponudbe za dobavo raznih vijakov.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 16. novembra ponudbe za dobavo jadenine, merlina, sukanca, požarnih cevi, plutovine ter sesalk; do 22. novembra za dobavo svečic za motorje, volnenega ripsa, raznega usnja, raznih ščetk, plinskih mask; do 23. novembra za dobavo raznih vijakov, platna, sukanca, elektr. cevi; do 27. novembra za dobavo raznih barv in laka, žel. obrobov, šamotne opeke in šamotnega prahu, črne paste, krp za čiščenje, jadenine, merlina i. dr.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 20. novembra ponudbe za dobavo 10.000 kg testenin.

LICITACIJE

Dne 15. novembra bo pri tehniški komisiji na Vrhniki licitacija za adaptacijo zidane zgradbe.

Dne 15. novembra bo v intendanturi IV. armijske oblasti v Zagrebu licitacija za nabavo večje količine pšenice.

Dne 16. novembra bo pri Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo elektromateriala.

Dne 17. novembra bo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Osijeku licitacija za oddajo soboslikarskih in ličarskih ter parketarških del za novo zgradbo v Osijeku.

Dne 18., 19., 20. novembra in **dne 4. decembra** bodo licitacije pri Glavnem sanitetnem skladišču v Zemunu za nabavo razne bolniške in sanitetne opreme. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Že v 24 urah barva, plestra in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nastp 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 10. novembra objavlja: Zakon o konvenciji med Jugoslavijo in Vel. Britanijo o ureditvi vzajemne pomoči v civilnih in trgovinskih stvareh, ki teko pred sodnimi oblastmi — Odločbo o prodajni ceni kloracetofenona — Spremembe in dopolnitve v pravilniku o pokojninskem skladu stalnih monopolnih delavcev — Razglas o volitvah obč. odborov za občine Kamnik, Komenda, Sela pri Kamniku in Šmartno v Tuhinju, Prihova in Slov. Konjice, Litijska in Vače, Ig, Dol. Logatec in Gor. Logatec, Kamna gorica, Ovsiše in Radovljica.

Občni zbori

Občni zbor Kranjske industrijske družbe, ki bo dne 19. novembra, se začne ob 17.30 in ne ob 11.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 11. novembra. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Slavnostni operetni komponenti (Rad. orkester) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura — 19.50: 10 minut zabave — 20.00: Koncert: Sodelujejo: Ljubljanski šramel kvartet z vmesnimi spevi g. Mirka Premelca — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Dvofakovi koncertni plesi (radijski orkester).

Petek, dne 12. novembra. 11.00: Šolska ura: »Martin Krpan z Vrha«, napisal Fr. Levstek, za slušno igro v XVI. slikah priredil Arnošt Adamič. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti. Vodi Silvo Mehora — 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Žena v literaturi, II. predav. (gdč. Anica Lebarjeva) — 18.20: Plošče — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zanimivosti iz življenja izseljencev — 20.00: Klavirski koncert čeških skladateljev (g. prof. Pavel Šivic) — 21.00: Podoknice (plošče) — 21.15: Citraški nastop (Vilko Skok) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče.